

Úvodom ku katechéze bol úryvok z Knihy prísloví (Prís 21,3.7.21):

Pestovať spravodlivosť a čestnosť sa väčšmi páči Pánovi ako obeta. [...]

Násilie bezbožných strhne aj ich samých, lebo sa vzpierali konať podľa práva. [...]

Kto sa usiluje o spravodlivosť a milosrdenstvo, nachádza život a česť.

Spravodlivosť

14. katechéza o nerestiach a cnostiach

Drahí bratia a sestry, požehnanú Veľkú noc, dobré ráno!

Dostávame sa k druhej z kardinálnych cností: dnes budeme hovoriť o *spravodlivosti*. Je to sociálna cnosť par excellence. *Katechizmus katolíckej Cirkvi* ju definuje takto: „Morálna čnosť, ktorá spočíva v stálej a pevnej vôli dať Bohu a bližnému to, čo im patrí“ (č. 1807).

Toto je spravodlivosť. Často sa pri zmienke o spravodlivosti cituje aj motto, ktoré ju vystihuje: „*unicuique suum* – čo znamená, každému treba dať to, čo mu patrí“. Je to právna cnosť, ktorá sa snaží usmerňovať vzťahy medzi ľuďmi na základe ľudskej a nie doslovnej interpretácie (*aequitas* – lat.).

Obrazne ju symbolizujú váhy, pretože jej cieľom je „vyrovnať účty“ medzi ľuďmi, najmä keď hrozí, že budú narušené nejakou nerovnováhou. Jej cieľom je, aby sa v spoločnosti s každým zaobchádzalo podľa vlastnej dôstojnosti. Ale už starovekí učitelia vyučovali, že sú na to potrebné aj iné cnostné postoje, ako napríklad láskavosť, úcta, vďačnosť, prívetivosť, čestnosť: cnosti, ktoré prispievajú k dobrému spolužitiu medzi ľuďmi. Spravodlivosť je cnosťou pre dobré spolužitie ľudí.

Všetci chápeme, že spravodlivosť je základom pokojného spolužitia v spoločnosti: svet bez zákonov, ktoré by rešpektovali práva, by bol svetom, v ktorom by sa nedalo žiť, podobal by sa džungli. Bez spravodlivosti nie je mier. Faktom je, že ak sa spravodlivosť nedodržiava, vznikajú konflikty. Bez spravodlivosti sa presadzuje právo silnejšieho nad slabším a to nie je správne.

Spravodlivosť je však cnosť, ktorá pôsobí rovnako vo veľkom ako aj v malom: netýka sa len súdnych siení, ale aj etiky, ktorá charakterizuje náš každodenný život. Vytvára úprimné vzťahy s druhými: realizuje evanjeliový príkaz, podľa ktorého kresťanská reč musí byť: „Áno, áno“, „Nie, nie“, to, čo je navyše, je od Zlého“ (*Mt 5, 37*). Polopravdy, citlivo pripravené slová, ktoré sa snažia podvieť bližneho, zatajovania, ktoré zakrývajú skutočné úmysly, to nie sú postoje, ktoré sú v súlade so spravodlivosťou. Spravodlivý človek je čestný, jednoduchý a priamy, nenosí masky, predstavuje sa taký, aký je, hovorí pravdu. Na jeho perách často nájdeme slovo „ďakujem“: vie, že bez ohľadu na to, akí veľkorysí sa snažíme byť, vždy zostávame svojmu bližnému dlžní. Ak milujeme, je to aj preto, že sme boli milovaní prví.

V tradícii možno nájsť nespočetné množstvo opisov človeka, ktorý je spravodlivý. Pozrime ako sa na niektoré z nich. Spravodlivý človek má úctu k zákonom a rešpektuje ich, pretože vie, že sú bariérou, ktorá chráni

bezmocných pred aroganciou mocných. Spravodlivý človek sa nestará len o svoje vlastné dobro, ale chce dobro celej spoločnosti. Preto nepodlieha pokušeniu myslieť len na seba a starať sa o svoje vlastné záležitosti, akokoľvek legitímne, akoby boli tým jediným, čo na svete existuje. Cnosť spravodlivosti jasne ukazuje - a kladie do srdca požiadavku -, že nemôže existovať skutočné dobro pre mňa, ak neexistuje aj dobro všetkých.

Preto spravodlivý človek bdie nad svojim správaním, aby nebolo na škodu iným: ak urobí chybu, ospravedlní sa. Spravodlivý človek sa vždy ospravedlní. V niektorých situáciách ide tak ďaleko, že sa zriekne osobného dobra, aby ho poskytol spoločstvu. Túži po usporiadanej spoločnosti, kde sú to ľudia, ktorí dávajú lesk úradu, a nie funkcie, ktoré by dávali lesk človeku. Neznáša odporúčania a neobchoduje s výhodami. Miluje zodpovednosť a je príkladný v živote a presadzovaní zákonnosti. Je to skutočne cesta k spravodlivosti, protilátka proti korupcii: aké dôležité je vychovávať ľudí, najmä mladých, v kultúre zákonnosti! Je to cesta, ako zabrániť rakovine korupcie a vykoreniť kriminalitu, odstrániť jej pôdu pod nohami.

Opäť platí, že spravodlivý sa vyhýba škodlivému správaniu, ako je ohováranie, krivé svedectvo, podvod, úžera, zosmiešňovanie a nečestnosť. Spravodlivý dodržiava dané slovo, vracia, čo si požičal, všetkým pracujúcim priznáva spravodlivú mzdu: človek, ktorý nepriznáva spravodlivú mzdu zamestnancom nie je spravodlivý: je nespravodlivý. Dáva si pozor, aby nevyslovoval neuvážené sudy nad bližným, bráni česť a dobré meno iných.

Nikto z nás nevie, či je v našom svete spravodlivých ľudí veľa alebo sú zriedkaví ako vzácne perly. Avšak sú to ľudia, ktorí na seba i na svet, v ktorom žijú, priťahujú milosť a požehnanie. V porovnaní s tými, ktorí sú „ľstiví a prefíkaní“, nie sú žiadnymi zúfalcami, lebo, ako hovorí Písmo, „kto hľadá spravodlivosť a milosrdenstvo, nájde život a česť“ (Pr 21, 21). Spravodliví nie sú moralistami, ktorí by sa pasovali za cenzora, ale sú to spravodliví ľudia, ktorí „sú hladní a smädní po spravodlivosti“ (Mt 5, 6). Sú to tí, ktorí snívajú a vo svojom srdci si uchovávajú túžbu po všeobecnom bratstve. A tento sen, najmä dnes, všetci veľmi potrebujeme. Potrebujeme byť spravodlivými mužmi a ženami a to nás urobí spokojnými.

Zdroj: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2024-04/katechezy-o-nerestiach-a-cnostiach-14-spravodlivost.html>